

Nr 31.

Ankom till riksdagens kansli den 5 maj 1916 kl. 4 e. m.

Utlåtande i anledning av Kungl. Maj:ts förslag till lag om sammanläggning i vissa fall av fastigheter å landet.

Närvarande vid ärendets slutliga behandling: herrar Petersson i Lidingö villastad, Trana, Söderbergh, Gezelius, Sterner, Knut Larsson, Rogberg, greve Spens, Lars Olsson, Lindqvist i Stockholm*), Pettersson i Bjälbo*), Persson i Norrköping, Gustafsson i Örebro, Karlsson i Fjäl, Rehn och Lindqvist i Kosta.

•) Ej närvarande vid utlåtandets justering.

Genom en den 28 januari 1916 dagtecknad proposition, nr 39, vilken blivit hänvisad till lagutskottet, har Kungl. Maj:t, under åberopande av propositionen bilagda utdrag av i statsrådet och lagrådet förda protokoll, föreslagit riksdagen att antaga här nedan införda förslag till lag om sammanläggning i vissa fall av fastigheter å landet.

Beträffande de skäl, som ligga till grund för ifrågavarande förslag, får utskottet hänvisa till de vid propositionen fogade utdrag av statsrådsprotokollet.

Utskottet har vid granskning av förslaget funnit anledning till följande erinringar.

Under senare tider hava som bekant vidtagits åtskilliga lagstiftningsåtgärder, vilka haft till syfte vidmakthållandet och främjandet av jordbruket i vårt lands nordligare delar. Vid genomförandet av en lagstiftning sådan som den nu ifrågavarande synes böra tillses att densamma icke leder till fastighetsbildningar, så beskaffade, att förverkligandet av berörda syfte

genom desamma motverkas eller försvåras. Med hänsyn till den begränsade möjlighet till sammanläggning, som lagförslaget, även med den ändring i dess 5 §, som utskottet kommer att föreslå, innehåller, synes väl någon större fara för konflikter mellan de båda lagstiftningarna ej förefinnas. I åtskilliga fall läser tvärtom en sammanläggning av fastigheter främja förut berörda syfte. Det vill dock synas utskottet, som om ansökning om sammanläggning någon gång skulle kunna ifrågakomma, vilkens beviljande med hänsyn till berörda lagstiftning får anses mindre önskvärd och av sådan anledning bör förhindras. Så torde enligt utskottets mening vara förhållandet där det kan befaras, att sammanläggningen skulle användas beträffande fastigheter, vilka med upprätthållande av grundsatsen om jordbrukets vidmakthållande ej lämpa sig att läggas i sambruk. Vid sådant förhållande synes ansökning om sammanläggning, som avser fastighet, vara den förutnämnda lagstiftningen äger tillämpning, böra underkastas särskild prövning i fråga om sammanläggningens lämplighet ur nämnda synpunkt. Då det icke läser vara möjligt att i själva lagen giva utförliga regler för en sådan prövning, vilken givetvis är i hög grad beroende på omständigheterna i det särskilda fallet, synes det önskvärdt att för nu avsedda fall ett förfarande kan utfinnas, varigenom bleve sörjt för att sammanläggning ej kommer till stånd, där det kan antagas, att dess beviljande ej är förenligt med syftet i lagen angående uppsikt å vissa jordbruk i Norrland och Dalarna. Detta mål anser utskottet kunna vinnas genom en föreskrift av innehåll att, då sammanläggningsansökning avser fastighet, i fråga om vilken nämnda lag gäller, rätten skall i ärendet höra jordbrukskommissionen i länet, samt att, där i följd av kommissionens yttrande eller eljest kan antagas, att jordbrukets vidmakthållande å fastigheten skulle genom sammanläggningen äventyras, ansökningen ej må bifallas. Bestämmelser av nu angivet innehåll har utskottet upptagit i 11 § av sitt förslag.

Kungl. Maj:ts förslag innehåller i 5 § en föreskrift av det innehåll att — fränsett visst särskilt angivet fall — sammanläggning ej må komma till stånd, där till den nybildade fastigheten skulle komma att höra större antal skiften än som hör till någon av de fastigheter, som ingå i sammanläggningen, och i motiven angives, att med denna föreskrift åsyftas att åstadkomma överensstämmelse med skiftesstadgans föreskrifter angående det antal skiften, som må utläggas till varje ägolott vid laga skifte. Det förefaller utskottet, som om genom föreskriften i fråga tillgång till sammanläggning uteslutits i fall, där densamma utan egentlig rubbning i berörda

princip kunde medgivas och av praktiska skäl vore önskvärd. Väl är sant, att vid laga skifte varje delägare bör erhålla minsta möjliga antal skiften och helst allenast ett dylikt samt att den föreslagna föreskriften står i god samklang härmed, men det medgives dock i skiftesstadgan, 87 §, att utan särskilt tillstånd till ägolott må läggas högst tre och i vissa län högst fyra skiften. Det torde icke vara förenat med någon större olägenhet att sammanläggning tillåtes, där skiftesantalet för den nybildade fastigheten icke blir större än nyss sagts, även om icke någon av de fastigheter, som ingå i sammanläggningen, har sina ägor utlagda i så många skiften. Ändring i sådant syfte har därför av utskottet vidtagits i 5 § av förslaget.

Skiftesstadgekommittén har i 10 § av sitt förslag till lag om sammanläggning av fastigheter upptagit ett stadgande av innehåll att, om för någon av de fastigheter, om vilkas sammanläggning vore fråga, i jordeboken vore antecknat, att den häftade för lån av allmänna medel för beredande av odlingsföretag medelst utdikning eller vattenavtappning eller om av någon av fastigheterna utginge tionde, ränta eller annan sådan avgäld, sammanläggning av fastigheterna icke finge ske, därest med hänsyn till den av sådan åtgärd enligt kommittéförslagets 12 § följande rättsverkan sammanläggning icke kunde äga rum utan förfång för den, som på grund av in-teckning eller eljest i någon av fastigheterna ägde säkerhet för fordran eller rättighet. I 27 § av det till lagrådet remitterade förslaget till lag med vissa bestämmelser angående avstyckning och sammanläggning av jordområden i stad, som bland andra förslag återfinnes i Kungl. Maj:ts proposition nr 6 till årets riksdag, hade upptagits ett stadgande beträffande sammanläggning av stadsägor utav enahanda innebörd som skiftesstadgekommitténs nyssberörda förslag, dock att däri allenast upptagits sådana fastighetsbelastningar, vilka kunde antagas röra sig om mera avsevärda belopp. Mot sistnämnda förslag hade lagrådet emellertid erinrat bland annat, att det beträffande två områden, som sammanlades, måste antagas, att den omständigheten att det förut in-tecknade området efter sammanläggningen komme att besväras av belastningar av ifrågavarande slag i det andra området till fullo uppvägdes därav, att den in-tecknade fordringen eller rättigheten i stället erhöles säkerhet jämväl i detta andra område, att sådan säkerhet vunnes även för fordran eller annan rättighet, som vore skyddad genom stadgandet i 11 kap. 2 § jordabalken, samt att vad nu sagts också ägde tillämpning i det fall, att tre eller flera fastigheter sammanlades. I följd av lagrådets erinringar blev berörda stadgande uteslutet ur det förslag

till lag med vissa bestämmelser angående avstyckning och sammanläggning av jordområden i stad, som sedermera förelades årets riksdag, och har i konsekvens härmed skiftesstadgekommitténs förut omförmälda förslag i ifrågavarande hänseende ej heller upptagits i det lagförslag, som nu föreligger till behandling. Utskottet kan ej finna annat än att fall kunna förekomma, då förefintligheten av sådan belastning, varom nu är fråga, i någon av de fastigheter, om vilkas sammanläggning gjorts ansökan, kan vid bifall till ansöknings med hänsyn till sammanläggningens rättsverkan bliva till förfång för den, som på grund av in-teckning eller eljest i annan i sammanläggningen ingående fastighet äger säkerhet för fordran eller rättighet. Utskottet finner det därför angeläget vara, att i förslaget upptages ett mot skiftesstadgekommitténs berörda förslag svarande stad-gande. Enligt kommittéförslaget har det överlämnats åt rätten att pröva, om förefintligheten av en belastning kunde vara till förfång för annan rättsägare. En sådan prövning måste emellertid understundom vara för-enad med svårighet, då erforderligt faktiskt underlag för prövningen ej sällan saknas. Utskottet anser det vara en mera tillfredsställande och betryggande lösning att i fall, varom nu är fråga, sammanläggningens beviljande göres beroende av medgivande utav rättsägare, som genom sammanläggningen kunde lida förfång. Även i ett annat avseende har utskottet en från skiftesstadgekommittén avvikande mening. Utskottet finner det nämligen icke av behovet påkallat att låta sådana belastningar, som endast röra sig om mindre belopp, öva inflytande på sammanläggnings-möjligheten, och anser av sådan anledning tionde, ränta — utom frälse-ränta — och andra sådana avgälder kunna lämnas åsido vid bestämmelsens avfattning. Till belastningar, som kunna röra sig om större belopp, äro — utom odlingslån och frälseränta — att hänföra förskott av allmänna medel till avlösning av frälseränta, bidrag vid laga skifte till utflyttning samt ersättning vid sådant skifte för odling eller vanhävd å jord eller för ståndskog, plantering eller torvjord. På nu angivna grunder vila före-skrifterna i 10 § av utskottets förslag. Angående förefintligheten av nyss-nämnda belastningar torde ej möta större svårigheter att erhålla utred-ning. Om odlingslån, förskott till avlösning av frälseränta samt frälse-ränta — oavsett frälse-skatte-ränta — lämna utdrag av jordeboken, om de två förstnämnda jämväl gravationsbevis uppgift. Där belastning, som härflyter av bidrag till utflyttning och vissa ersättningar vid laga skifte, kan ifråga-komma, kan av jordregisterutdraget erhållas besked om den eller de skiftesakter, varur upplysningar i ämnet äro att hämta. I fråga om frälse-

skatteräntorna lärer utredning till äventyrs visa sig svårare att vinna, men utom att fastighets kamerala natur härutinnan kan lämna vägledning, torde, då frälseränta anses såsom fast egendom, lagfartsboken eller uppgift från häradsskrivare lämna upplysning i frågan.

Jämlikt föreskrift i 9 § av förslaget är sammanläggning av fastigheter medgiven bland annat i det fall, då — utom gemensamma inteckningar — i en av fastigheterna finnes inteckning eller inteckningar med sämre rätt än de gemensamma, och angives i motiven, att förefintligheten av inteckning med sämre rätt ej kan i någon mån utgöra hinder mot bifall till sammanläggningsansökan. Väl finner utskottet det uppenbart, att sammanläggning i fall sådant som det nämnda icke kan medföra minskning i den panträtt i fastigheten, som följer en inteckning i en av fastigheterna med sämre rätt än förefintliga gemensamma, men sammanläggningen lärer för innehavaren av en sådan inteckning kunna medföra den olägenhet, att det kan bliva honom svårt, kanske omöjligt att vid en eventuell exekutiv försäljning av den nybildade fastigheten förvara sin rätt; köpeskillingen kan i följd av sammanläggningen komma att röra sig om för inteckningshavaren ej anskaffbart belopp. Utskottet finner därför sammanläggningen i det fall, varom nu är fråga, böra göras beroende av medgivande av innehavare utav inteckning av oförmälda slag och har därför i 9 § infört ett tillägg av sådant innehåll.

Såsom av motiven till Kungl. Maj:ts förslag framgår avses med ordet fastighetsregister fastighetsregistret för rikets landsbygd eller med andra ord jordregistret. Det synes utskottet lämpligare att i förevarande lag sistnämnda ord kommer till användning i stället för det omfångsrikare ordet fastighetsregister, helst frågan om ett fastighetsregister för städer och vissa därmed jämförliga samhällen ännu är olöst. Redan i följd av nu berörda ordutbyte, som av utskottet vidtagits i förslaget, torde andra stycket av 4 § i Kungl. Maj:ts förslag såsom överflödigt böra uteslutas, en åtgärd som eljest betingats av riksdagens avslag å Kungl. Maj:s förslag beträffande fastighetsregister för städer och vissa därmed jämförliga samhällen.

Då jordregistret alltid föres av förste lantmätaren, har i 13 § av Kungl. Maj:ts förslag orden »den, som för fastighetsregistret» av utskottet ersatts med orden »förste lantmätaren i länet».

Den i 11 § av Kungl. Maj:ts förslag upptagna bestämmelsen lärer vara avsedd att analogivis vinna tillämpning även i andra fall än där

nämnas, då säkerhet i någon av fastigheterna åtnjutes för viss prestation och säkerheten grundar sig på annat än in-teckning. Det har syntts utskottet lämpligt, att detta förhållande komme till uttryck i lagtexten och har utskottet av denna anledning i densamma infört ett tillägg.

Uttrycket i 1 § av Kungl. Maj:ts förslag »må, därest de kommit i en ägares hand», har av utskottet funnits i vissa fall mindre riktigt, t. ex. där någon begär sammanläggning av ägostyckningslotter inom fastighet, som på begäran av honom delats enligt 2 § i lagen om hemmansklyvning med mera. Berörda uttryck har därför av utskottet ersatts med det i skiftesstadgekommitténs förslag förekommande uttrycket, »som äro i en ägares hand, må». I sak innebär denna jämkning givetvis icke någon ändring.

På grund av vad sålunda anförts hemställer utskottet,

att riksdagen, med förklarande att Kungl. Maj:ts ifrågavarande proposition nr 39 icke kunnat i oförändrat skick av riksdagen bifallas, måtte i anledning av samma proposition för sin del antaga följande förslag till

Lag

om sammanläggning i vissa fall av fastigheter å landet.

Härigenom förordnas som följer:

(Kungl. Maj:ts förslag.)

(Utskottets förslag.)

1 §.

Fastigheter å landet *må, därest de kommit i en ägares hand*, efter ty här nedan sägs sammanläggas till en fastighet,

1) om en var av fastigheterna utgör by, enstaka hemman eller lä-

1 §.

Fastigheter å landet, *som äro i en ägares hand, må* efter ty här nedan sägs sammanläggas till en fastighet,

1) om en var av fastigheterna utgör by, enstaka hemman eller lä-

(Kungl. Maj:ts förslag.)

genhet, som har sitt område genom rågång skilt från andra ägor;

2) om fastigheterna utgöra skilda jordeboksenheter eller delar av sådana enheter och gemensamt ingå i ett skifteslag, vilket icke delats genom lantmåteriförrättning, som fastställts eller, där fastställelse ej ifrågakommer, vunnit laga kraft;

3) om fastigheterna utgöra ägotalter, utbrutna ur samma skifteslag genom sådan lantmåteriförrättning, som under 2) sägs;

4) om en av fastigheterna utgör den stamfastighet eller genom sådan lantmåteriförrättning, som under 2) sägs, utbruten del av den stamfastighet, från vilken den eller de övriga fastigheterna för alltid avsöndrats;

5) om fastigheterna utgöras av lägenheter, för alltid avsöndrade från samma stamfastighet.

Ej vare i fall, som under 1), 2) och 3) sägs, den omständigheten att avsöndring för alltid ägt rum från en eller flera av fastigheterna hinder mot sammanläggning.

(Utskottets förslag.)

genhet, som har sitt område genom rågång skilt från andra ägor;

2) om fastigheterna utgöra skilda jordeboksenheter eller delar av sådana enheter och gemensamt ingå i ett skifteslag, vilket icke delats genom lantmåteriförrättning, som fastställts eller, där fastställelse ej ifrågakommer, vunnit laga kraft;

3) om fastigheterna utgöra ägotalter, utbrutna ur samma skifteslag genom sådan lantmåteriförrättning, som under 2) sägs;

4) om en av fastigheterna utgör den stamfastighet eller genom sådan lantmåteriförrättning, som under 2) sägs, utbruten del av den stamfastighet, från vilken den eller de övriga fastigheterna för alltid avsöndrats;

5) om fastigheterna utgöras av lägenheter, för alltid avsöndrade från samma stamfastighet.

Ej vare i fall, som under 1), 2) och 3) sägs, den omständigheten att avsöndring för alltid ägt rum från en eller flera av fastigheterna hinder mot sammanläggning.

2 §.

Vad i 1 § sägs om avsöndrad lägenhet gälle ock om mark, som enligt bestämmelserna om avledning av vatten utbrutits från fastighet på grund därav att ägaren av sagt sig den båtnad, som genom dylikt företag beretts fastigheten. Lag samma vare beträffande område, som avskilts från fastighet i enlighet med bestämmelserna om jords eller lägenhets avstående för allmänt behov eller om ändring eller utrivning av vattenverk, dock att,

(Kungl. Maj:ts förslag.)

(Utskottets förslag.)

där återlösningsrätt äger rum, sådant område må sammanläggas allenast med den fastighet, från vilken det blivit avskilt.

Fastighet, som utgör andel för viss fastighet i oskift mark, må ej sammanläggas med annan fastighet än den, till vilken andelen hör.

3 §.

Fastighet må ej ingå i sammanläggning enligt denna lag, innan fastigheten blivit upptagen i *fastighetsregister*.

3 §.

Fastighet må ej ingå i sammanläggning enligt denna lag, innan fastigheten blivit upptagen i *jordregistret*.

4 §.

Jord, som ingår i tomtindelning i köping eller annan ort å landet, varest finnes tomtindelning såsom i stad, må ej ingå i sammanläggning enligt denna lag.

Ej heller må sammanläggning enligt denna lag äga rum i köping eller annat samhälle å landet, såvida fastighetsregister enligt de för stad meddelade bestämmelser föres för samhället i dess helhet.

4 §.

Jord, som ingår i tomtindelning i köping eller annan ort å landet, varest finnes tomtindelning såsom i stad, må ej ingå i sammanläggning enligt denna lag.

5 §.

Sammanläggning enligt bestämmelserna i denna lag vare icke tillåten, om fastigheterna icke innehavas med samma rätt eller om de höra till skilda socknar; ej heller, *där till den nybildade fastigheten skulle höra större antal skiften än som hör till någon av de fastigheter, om vilkas sammanläggning är fråga, utan så är*

5 §.

Sammanläggning enligt bestämmelserna i denna lag vare icke tillåten, om fastigheterna icke innehavas med samma rätt eller om de höra till skilda socknar; ej heller *må fastigheter, vilka icke förut utgjort en ägolott eller annat skifteslag, sammanläggas, där till den nybildade fastigheten skulle höra mera än tre*

(Kungl. Maj:ts förslag.)

att fastigheterna förut tillsammans utgjort en ägolott eller annat skifteslag.

(Utskottets förslag.)

eller, så vitt angår Gottlands, Kopparbergs, Gävleborgs, Västernorrlands, Jämtlands, Västerbottens och Norrbottens län, fyra skiften, utan så är att till någon av de fastigheter, som ingå i sammanläggningen, höra flera skiften än nu sagts. Är så förhållandet, vare sammanläggning medgiven, där till den nybildade fastigheten icke skulle höra större antal skiften än som hör till någon av de fastigheter, om vilkas sammanläggning är fråga.

6 §.

Ansökning om sammanläggning skall göras hos rätten i den ort, där fastigheterna äro belägna. Vid ansökningen foga sökanden utdrag av *fastighetsregistret*, upptagande de fastigheter, varom fråga är.

Innan ärendet av rätten avgöres, må, där så nödigt finnes, inhämtas yttrande av lantmätare.

6 §.

Ansökning om sammanläggning skall göras hos rätten i den ort, där fastigheterna äro belägna. Vid ansökningen foga sökanden utdrag av *jordregistret*, upptagande de fastigheter, varom fråga är.

Innan ärendet av rätten avgöres, må, där så nödigt finnes, inhämtas yttrande av lantmätare.

7 §.

Finnes i lagfartsprotokollet antecknat, att klander blivit instämt å fång till fastighet, eller finnes eljest rätten till fastighet tvistig, eller är fastighet utmätt eller beslut meddelat om dess försäljning i den ordning, som om utmätt fast egendom är stadgad, då må fastigheten ej sammanläggas med annan fastighet.

(Kungl. Maj:ts förslag.)

(Utskottets förslag.)

8 §.

Ansökning om sammanläggning av lägenhet med del av den fastighet, från vilken den är avsöndrad, må icke bifallas med mindre det visas, att från lägenheten icke skall utgå avgäld till övriga delar av stamfastigheten.

9 §.

Ej må fastigheter sammanläggas, med mindre sökanden å dem erhållit lagfart; dock att, där någon av fastigheterna förvärvats genom fång, varmed på grund av äldre lag ägaren ej varit skyldig lagfara, lagfart å den fastighet ej är erforderlig, där ägarens åtkomst inför rätten styrkes. Ej heller må sammanläggning ske, utan så är att icke mera än en av fastigheterna är besvärad av beviljad eller sökt inteckning eller ock, där flera av fastigheterna äro sålunda besvärade, icke någon av dem häftar för andra inteckningar än sådana, som äro i samma inbördes ordning gällande jämväl i en var av de andra, dock att i en av fastigheterna tillika må finnas inteckning med sämre rätt; skolande vad nu sagts om inteckning tillämpas jämväl beträffande fordran eller annan rättighet, som avses i 11 kap. 2 § jordabalken.

9 §.

Ej må fastigheter sammanläggas, med mindre sökanden å dem erhållit lagfart; dock att, där någon av fastigheterna förvärvats genom fång, varmed på grund av äldre lag ägaren ej varit skyldig lagfara, lagfart å den fastighet ej är erforderlig, där ägarens åtkomst inför rätten styrkes. Ej heller må sammanläggning ske, utan så är att icke mera än en av fastigheterna är besvärad av beviljad eller sökt inteckning eller ock, där flera av fastigheterna äro sålunda besvärade, icke någon av dem häftar för andra inteckningar än sådana, som äro i samma inbördes ordning gällande jämväl i en var av de andra, dock att i en av fastigheterna tillika må finnas inteckning med sämre rätt, så *fram*t innehavare av sådan inteckning medgivit sammanläggningen; skolande vad nu sagts om inteckning tillämpas jämväl beträffande fordran eller annan rättighet, som avses i 11 kap. 2 § jordabalken.

10 §.

Häftar fastighet, varom fråga är, för frälseränta, eller för lån, som av

*(Kungl. Maj:ts förslag.)**(Utskottets förslag.)*

allmänna medel lämnats för beredande av odlingsföretag, eller för förskott av dylika medel för avlösning av frälseränta eller för bidrag, som vid laga skifte blivit bestämt till utflyttning, eller för ersättning, som vid laga skifte bestämts för odling eller vanhävd å jord eller för ståndskog, plantering eller torvjord, och vilar ej ansvar för samma ränta, lån, förskott, bidrag eller ersättning jämväl å de övriga fastigheterna, då må sammanläggning icke äga rum, så framt icke den, som på grund av in-teckning eller eljest i annan av fastigheterna äger säkerhet för fordran eller rättighet, medgivit sammanläggningen.

11 §.

Är fastighet, som ifrågasättes skola i sammanläggning ingå, sådan att lagen angående uppsikt å vissa jordbruk i Norrland och Dalarne därå äger tillämpning, skall rätten i ärendet höra jordbrukskommissionen i länet. Finner rätten på grund av kommissionens yttrande eller eljest anledning antaga, att jordbrukets vidmakthållande å fastigheten skulle genom sammanläggningen äventyras, må ansökningen ej beviljas.

10 §.

Varder ansökning om sammanläggning av fastigheter bifallen, och är i en eller flera av dem beviljad

12 §.

Varder ansökning om sammanläggning av fastigheter bifallen, och är i en eller flera av dem beviljad

(Kungl. Maj:ts förslag.)

inteckning, som icke gäller i den eller de andra, skall inteckningen därefter gälla i hela den sålunda bildade fastigheten. Varder efter sammanläggningen, men på grund av tidigare rätt till fastighet, varmed annan fastighet sammanlagts, ansökan om inteckning gjord eller fullföljd, skall den inteckning, där ansökningen bifalles, fastställas att gälla i hela den nybildade fastigheten.

11 §.

Bifalles ansökning om sammanläggning av fastigheter enligt bestämmelserna i denna lag, och häftar någon av dem för tionde, ränta eller annan sådan avgäld eller eljest för allmänna utskylder och besvär eller för lån, som av allmänna medel lämnats för beredande av odlingsföretag, eller för förskott av dylika medel för avlösning av frälseränta, svare hela den nybildade fastigheten för vad sålunda ålegat fastighet, som ingått i sammanläggningen.

12 §.

Har någon av de fastigheter, varom fråga är, andel i samfällighet eller i annan särskild rättighet eller förmån, som ej tillkommer övriga fastig-

(Utskottets förslag.)

inteckning, som icke gäller i den eller de andra, skall inteckningen därefter gälla i hela den sålunda bildade fastigheten. Varder efter sammanläggningen, men på grund av tidigare rätt till fastighet, varmed annan fastighet sammanlagts, ansökan om inteckning gjord eller fullföljd, skall den inteckning, där ansökningen bifalles, fastställas att gälla i hela den nybildade fastigheten.

13 §.

Bifalles ansökning om sammanläggning av fastigheter enligt bestämmelserna i denna lag, och häftar någon av dem för tionde, ränta eller annan sådan avgäld eller eljest för allmänna utskylder och besvär eller för lån, som av allmänna medel lämnats för beredande av odlingsföretag, eller för förskott av dylika medel för avlösning av frälseränta, *eller eljest för belopp, varför säkerhet på annan grund än inteckning åtnjutes i fastigheten*, svare hela den nybildade fastigheten för vad sålunda ålegat fastighet, som ingått i sammanläggningen.

14 §.

Har någon av de fastigheter, varom fråga är, andel i samfällighet eller i annan särskild rättighet eller förmån, som ej tillkommer övriga fastig-

(Kungl. Maj:ts förslag.)

heter, medför sammanläggningen ej för den nybildade fastigheten vidsträcktare rätt därutinnan än som förut tillkommit förstnämnda fastighet.

13 §.

Om ansökning, som i denna lag sägs, så ock om rättens beslut däröver skall anteckning göras i lagfartsprotokollet.

Då sådan ansökning blivit bifallden, skall rätten ofördröjligen härom underrätta *den, som för fastighetsregistret.*

Skall enligt vad i 10 § sägs in-teckning gälla jämväl i annan fastighet än den, vari den beviljats, göre rätten anteckning därom i in-teckningsprotokollet.

(Utskottets förslag.)

heter, medför sammanläggningen ej för den nybildade fastigheten vidsträcktare rätt därutinnan än som förut tillkommit förstnämnda fastighet.

15 §.

Om ansökning, som i denna lag sägs, så ock om rättens beslut däröver skall anteckning göras i lagfartsprotokollet.

Då sådan ansökning blivit bifallden, skall rätten ofördröjligen härom underrätta *förste lantmätaren i länet.*

Skall enligt vad i 12 § sägs in-teckning gälla jämväl i annan fastighet än den, vari den beviljats, göre rätten anteckning därom i in-teckningsprotokollet.

Denna lag träder i kraft den 1 september 1916.

Stockholm den 5 maj 1916.

På lagutskottets vägnar:

ALBERT PETERSSON.

Reservation

av herrar *Karlsson* i Fjäl och *Rehn*, som, med instämmande i huvudsak av herrar *Rogberg*, *Lars Olsson*, *Lindqvist* i Stockholm, *Persson* i Norrköping och *Lindqvist* i Kosta, anført:

Då inom utskottet fråga uppkommit, huruvida icke ifrågavarande lagförslag öppnar möjligheter att kringgå senare tidens lagstiftningsåtgärder till vidmakthållande och stärkande av den självägande jordbruksbefolkningens ställning i Norrland och Dalarne samt för främjande av jordbrukets utveckling i samma landsdelar, särskilt lagarne den 25 juni 1909 om inskränkning i rätten att erhålla ägostyckning samt om uppsikt å vissa jordbruk i Norrland och Dalarne, så har utskottet sökt förebygga de befarade olägenheterna, såvitt de ansetts innebära ett försvagande av uppsiktslagens effektivitet, genom förslaget i den nytillagda 11 § om skyldighet för rätten att i angivet fall höra jordbrukskommissionen. Detta utskottets förslag lär dock i tillämpningen visa sig föga praktiskt men säkert tidsödande för sökanden och dyrt för det allmänna.

Dessutom synes den av utskottet föreslagna bestämmelsen icke kunna förhindra att — efter sammanläggning av fastigheter, som förvärvats av bolag eller enskilda huvudsakligen i ändamål att tillgodogöra sig skogsavkastningen — de förutvarande åboarnas antal inskränkes genom att brukningsrätten till den nybildade fastigheten upplåtes till en enda person, varefter ägaren näppeligen torde kunna åläggas vidmakthålla de för skilda självständiga jordbruk tillkomna åbyggnaderna. Genom ett sådant tillvägagångssätt kan befaras, att, om än jordbruket å sådana egendomar nödortfiligen uppehålles, ett afsevärt antal befintliga f. d. bondehem i Norrland dock kommer att försvinna.

Något förslag till bestämmelser, ägnade att förhindra fastighetssammanläggningar i syfte att kringgå lagen om inskränkning i rätten till ägostyckning har icke av utskottet upprättats. Dylika bestämmelser synas dock erforderliga, om sistnämnda lag fortfarande skall kunna i avsedd omfattning främja sitt ändamål.

Enär på grund av det anförda en omarbetning av lagförslaget i berörda avseenden synes önskvärd och då ett uppskov sannolikt ej medför någon olägenhet av betydelse, tillåta vi oss vördsamt hemställa,

att ifrågavarande proposition icke måtte av riksdagen bifallas.
